

MAZOWIECKI
WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR
ZABYTKÓW

Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Warszawie
DELEGATURA W PŁOCKU ul. Zduńska 13a, 09-400 Płock
tel. (+24) 262 76 71, (+24) 262 78 34, fax (+24) 262 75 58
www.mwzkz.pl

JGP
OS. 4
2018-11-08
09699/2018
Zat. nr. 1

Płock, dnia 7 listopada 2018 roku

DP.5144.16.2018.KP

DECYZJA nr: 332 / 2018

Na podstawie art. 92 ust. 6 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j.: Dz. U. z 2017 roku, poz. 2187 ze zm.) oraz art. 155 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku - Kodeks Postępowania Administracyjnego (t. j.: Dz.U. z 2017 roku, poz. 1257 ze zm.),

– **po rozpatrzeniu wniosku z dnia:** 2018.10.11, data wpływu do tutejszego organu: 2018.10.15, znak pisma: IGP.7011.7.2018, **uzupełniony w dniu:** 2018.11.05, **o zmianę decyzji wydanej przez tutejszy organ:** nr 79/2018 z dnia 29 marca 2018 roku, l.dz. DP.5144.7.2018, którą pozwolono Gminie Miasta Gostynina, ul. Rynek 26, 09-500 Gostynin, na prowadzenie prac konserwatorskich przy zabytku ruchomym wpisanym do rejestru zabytków polegających na wykonaniu prac konserwatorskich fresków z wizerunkami czterech Ewangelistów znajdujących się w budynku dawnej cerkwi przy ul. 3 Maja 27 Gostyninie na działce nr ewid. 3592/1 wraz z transferem do sali muzealnej w Zamku Gostynińskim, zgodnie z programem prac konserwatorskich (wariant II – transfer) zawartym w załączonej do wniosku jw. „Ekspertyzie konserwatorskiej z programem i kosztorysem prac konserwatorskich” opracowanej przez pracownię MONUMENT SERVICE Sp. z o.o. Sp. k., ul. Raszyńska 2, 05-816 Michałowice; Warszawa październik 2016 roku; **złożonego przez:** Pana Włodzimierza Frontczaka – Naczelnika Wydziału Inwestycji i Gospodarki Przestrzennej w Urzędzie Miasta Gostynina działającego upoważnienia Burmistrza Miasta Gostynina, ul Rynek 26, 09-500 Gostynin,

działając z upoważnienia Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

zmieniam ostateczną decyzję tutejszego organu: nr 79/2018 z dnia 29 marca 2018 roku, l.dz. DP.5144.7.2018, którą pozwolono Gminie Miasta Gostynina, ul. Rynek 26, 09-500 Gostynin, na prowadzenie prac konserwatorskich przy zabytku ruchomym wpisanym do rejestru zabytków polegających na wykonaniu prac konserwatorskich fresków z wizerunkami czterech Ewangelistów znajdujących się w budynku dawnej cerkwi przy ul. 3 Maja 27 Gostyninie na działce nr ewid. 3592/1 wraz z transferem do sali muzealnej w Zamku Gostynińskim, zgodnie z programem prac konserwatorskich (wariant II – transfer) zawartym w załączonej do wniosku jw. „Ekspertyzie konserwatorskiej z programem i kosztorysem prac konserwatorskich” opracowanej przez pracownię MONUMENT SERVICE Sp. z o.o. Sp. k., ul. Raszyńska 2, 05-816 Michałowice; Warszawa październik 2016 roku; **w następujący sposób:**
Określam termin ważności decyzji do dnia 31 grudnia 2019 roku.

2. W terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania. Oświadczenie należy złożyć tutejszemu organowi.
3. Z dniem doręczenia tutejszemu organowi oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania, decyzja staje się ostateczna i prawomocna.
4. Decyzja podlega wykonaniu przed upływem terminu do wniesienia odwołania, jeżeli jest zgodna z żądaniem wszystkich stron lub jeżeli wszystkie strony zrzekły się prawa do wniesienia odwołania.
5. Niniejsze pozwolenie nie zwalnia z obowiązku uzyskania innych pozwoleń i zgłoszeń wymaganych przepisami prawa.
6. Postępowanie w sprawie wydanego pozwolenia może zostać wznowione, a następnie pozwolenie może być cofnięte lub zmienione na podstawie art. 47 ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
7. Właściciel lub użytkownik obiektu zobowiązany jest do zawiadomienia Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o wszystkich okolicznościach ujawnionych w toku robót, które mogą mieć ujemny wpływ na stan zachowania zabytku oraz zmienić zakres prac określonych w pozwoleniu.

Nie podlega opłacie skarbowej na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dn. 16.11.2006 r. o opłacie skarbowej (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 roku, poz. 1044 ze zm.)

Z up. Mazowieckiego Wojewódzkiego
Konserwatora Zabytków
Jolanta Sobierajska
Kierownik Delegatury w Płocku

Otrzymują:

1. Gmina Miasta Gostynina,
2. A/a – 1 egz., w tym dla MWKZ Warszawa.

Do wiadomości:

Starosta Gostyniński.

Sprawę prowadzi: insp. ds. zabytków nieruchomości Karolina Pacholec, tel. (24) 2627671, 2627558, wew. 26.

6. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

6.1. WARIANT 1 - KONSERWACJA IN SITU

SCENARIUSZE A I B (NOWA FUNKCJA BUDYNKU)

1. Wykonanie szczegółowej dokumentacji opisowej i fotograficznej stanu zachowania.
2. Uzupełnienie inwentaryzacji rysunkowej i pomiarowej.
3. Delikatne, wstępne odkurzenie.
4. Wstępna dezynfekcja (2% roztwór Lichenicydy w etanolu).
5. Mechaniczne usunięcie wtórnych nawarstwień.
6. Oczyszczenie powierzchni z brudu i kurzu miękkimi pędzlami oraz metodami chemicznymi po wcześniejszym wykonaniu prób (np. środki powierzchniowo-czynne, mydła konserwatorskie, Contrad 2000, woda destylowana, benzyna ekstrakcyjna i lakowa)
7. Podklejenie odspojen warstwy malarskiej w miejscach zagrożonych odpadnięciem. Dobór środka na podstawie prób. (np. 5% roztworu kazeinianu amonu z dodatkiem plastyfikującym, 2% Primal AC33, z dodatkiem środka biobójczego np. Eugenol 1%).
8. Wykonanie iniekcji w miejscach odspojen tynku (np. żywicą akrylową Primal AC 33 lub wapnem hydraulicznym do zastrzyków podtynkowych np. Ledan TB1, TA1 Leit 03, Ledan TC1).
9. Utrwalenie i zabezpieczenie lica poprzez nałożenie powłoki ochronnej z Paraloidu B-72, 5% roztwór w ksylenie z dodatkiem acetonu i etanolu lub równoważnym rozcieńczalnikiem.
10. Uzupełnienie ubytków malatury; wyrównanie poziomu lica (np. kit winylowy Italstucco, ditta Follador, Włochy albo Modostuc Plasveroi, Włochy).
11. Wyrównanie chłonności kitów 5% roztworem Paraloidu B-82 w alkoholu etylowym.
12. Scalenie ubytków warstwy malarskiej z oryginałem (retusz naśladowczy). Technikę retuszu dobrać na podstawie prób. Ze względu na technikę oryginału korzystne może być punktowanie żywicznymi farbami konserwatorskimi (np. Maimeri Restauro; dobre efekty może dać także retusz samodzielnie sporządzanymi farbami na bazie Paraloidu B-82 i dobranych pigmentów np. f-my Kremer. Alternatywą jest punktowanie pigmentami i farbami akwarelowymi z dodatkiem dyspersyjnych werniksów akrylowym Lascaux Matt i Gloss. Proporcje należy tak dobrać aby o błyszczenie retuszy było zbliżone do oryginału.
13. Wyrównanie chłonności i zabezpieczenie końcowe. Alternatywnie np. Paraloid B-72, ok. 5% albo werniksy dyspersyjne Lascaux w koncentracji ustalonej na podstawie prob.
14. Aranżacja ścian wokół zachowanych kompozycji.
15. Wykonanie dokumentacji fotograficznej i opisowej po zakończeniu prac.

6.2. WARIANT 2 - TRANSFER

SCENARIUSZ C.1 I C.2.

1. Wykonanie dokumentacji opisowej i fotograficznej stanu zachowania.
2. Uzupełnienie inwentaryzacji rysunkowej i pomiarowej.
3. Delikatne odkurzenie
4. Wstępna dezynfekcja (2% roztwór Lichenicydy w etanolu).
5. Lokalne podklejenie odspojen warstwy malarskiej w miejscach zagrożonych odpadnięciem (np. 5% roztworu kazeinianu amonu z dodatkiem plastyfikującym, 2% Primal AC33, z dodatkiem środka biobójczego np. Eugenol 1%).
6. Mechaniczne usunięcie wtórnych nawarstwień.

7. Oczyszczenie powierzchni z brudu i kurzu miękkimi pędzlami oraz metodami chemicznymi po wcześniejszym wykonaniu prób (np. środki powierzchniowo-czynne, mydła konserwatorskie, Contrad 2000, woda destylowana)
8. Wyrównanie powierzchni lica przed transferem - uzupełnienie ubytków warstwy malarskiej masą szpachlową (np. Modostuc Plasveroi, Włochy).
9. Wykonanie ortofotografii malowideł przeznaczonych do transferu (skala 1:1)
10. Utrwalenie i zabezpieczenie lica. Wykonać testy odporności warstwy malarskiej na rozpuszczalniki. Dobrać spoiwo tak, by jego rozpuszczalnik nie naruszał malowidła! Wstępnie proponuje się dwu - trzykrotne nałożenie powłoki ochronnej z Paraloidu B-72, 15% roztwór w ksylenie z dodatkiem acetonu i etanolu lub równoważnym rozcieńczalnikiem. W przypadku wrażliwości malowidła na ksylen lub toluen zastosować np. Plexisol P550 (fabrycznie 40% roztwór żywicy akrylowej na bazie metakrylanu butylu w benzynie).
11. Wykonanie licowania (2 warstwy bibuły japońskiej, cienka tkanina bawełniana, merla, płótno; spoiwo do licowania - klej glutynowy, kostny, plastyfikowany z dodatkiem 15 Eugenolu jako środka bakteriostatycznego).
12. Zdjęcie malowidła ze ściany metodą „strappo” z wykorzystaniem skurczu kleju: podcięcie przygotowanego płata, sukcesywne podcinanie od dołu i nawijanie na rulon z tektury $\varnothing > 30\text{cm}$. Transport do pracowni.
13. Rozwinięcie płatów i ułożenie ich odwrociem ku górze. Stabilizacja na sztywnym blacie.
14. Mechaniczne oczyszczenie odwrocza z luźnych cząstek tynku, redukcja grubości odwrocza do ok. 1-2 mm.
15. Konsolidacja odwrocza (5-8% kazeina amonowa z 1% dodatkiem plastyfikatora w postaci Primalu AC33, mechaniczne wyrównanie ewentualnych deformacji odwrocza).
16. Założenie warstwy wyrównującej i wzmacniającej. Zaprawa wapienno-kazeinowa z drobnym wypełniaczem (piasek kwarcowy, wielkość ziaren 0,2mm) zbrojona gazą bawełnianą (2-3 warstwy); każda z warstw musi wyschnąć przed nałożeniem następnej.
17. Naklejenie warstwy interwencyjnej np. z pianki polistyrenowej (grubość 1 cm) na polioctan winylu w dyspersji. Warstwa interwencyjna pozwala na łatwe oddzielenie od podłoża zastępczego płata z malowidłem w przypadku wystąpienia niekorzystnych zjawisk.
18. Uszczelnienie warstwy interwencyjnej. Gaza bawełniana naklejona na polioctan winylu w dyspersji, warstwa wyrównująca z kredy i polioctanu, warstwa uszczelniająca: 10% szelak posypany piaskiem szklarskim.
19. Wykonanie podłoża zastępczego. Konstrukcja przekładkowa z żywicy epoksydowej, włókna szklanego (prod. Coremate), mat poliestrowych i kształtek aluminiowych. Konstrukcja podłoża zastępczego musi uwzględniać możliwość prostego i skutecznego kotwienia do nowych ścian.
20. Usunięcie licowania, rozpuszczenie kleju parą wodną i gorącą wodą, mechaniczne usunięcie resztek kleju np. watą lub lignią.
21. Doczyszczenie malowidła; delikatne usunięcie nadmiaru powłoki zabezpieczającej w postaci Paraloidu B-72 (delikatne zmywanie powierzchni tamponami z acetonem).
22. Uzupełnienie ewentualnych ubytków zaprawy; wyrównanie poziomu lica (kit winylowy prod. Italstucco).
23. Wyrównanie chłonności kitów 5% roztworem Paraloidu B-82 w alkoholu etylowym.
24. Scalenie ubytków warstwy malarskiej z oryginałem (retusz naśladowczy). Technika retuszu dobrać na podstawie prób. Ze względu na technikę oryginału korzystne może być punktowanie żywicznymi farbami konserwatorskimi (np. Maimeri Restauro; dobre efekty może dać także retusz samodzielnie sporządzanymi farbami na bazie Paraloidu B-82 i dobranych pigmentów np. f-my Kremer. Alternatywą jest punktowanie pigmentami i farbami akwarelowymi z dodatkiem dyspersyjnych werniksów akrylowym Lascaux Matt i Gloss. Proporcje należy tak dobrać aby o błąszczenie retuszy było zbliżone do oryginału.
25. Wyrównanie chłonności i zabezpieczenie końcowe. Alternatywnie np. Paraloid B-72, ok. 5% albo werniksy dyspersyjne Lascaux w koncentracji ustalonej na podstawie prób. Wykonanie projektu aranżacji i projektu technicznego „rekonstrukcji” ścian tarczowych cerkwi – dopuszczalna lekka konstrukcja ramowa obłożona np. płytami z lekkiego betonu komórkowego (np. Multipor) albo wymurowanie ścian z bloczków z lekkiego betonu komórkowego. Zaleca się wykorzystanie do aranżacji oryginalnych okien zmagazynowanych na strychu.

26. W przypadku realizacji scenariusza c.1. w miejscu ekspozycji wykonanie „rekonstrukcji” ścian tarczowych cerkwi wg projektu jw.
27. Konserwacja oryginalnych okien.
28. Transport opracowanych transferów i okien do miejsca ekspozycji.
29. Osadzenie płytów z malowidłami na przygotowanym podłożu.
30. Montaż stolarki okiennej.
31. Opracowanie powierzchni ścian wokół zachowanych kompozycji. Aranżacja ekspozycji.
32. Ewentualna korekta retuszy w miejscu ekspozycji.
33. Ujednolicenie połyskliwości powierzchni (np. werniksy dyspersyjne Lascaux Matt i Glanz; kompozycję i stężenie werniksów należy tak dobrać, aby o błyszczzenie retuszy było zbliżone do oryginału).
34. Wykonanie dokumentacji fotograficznej i opisowej po zakończeniu prac.

6.3. DORAŻNA KONSERWACJA ZACHOWAWCZA

SCENARIUSZ D (PASYWNY)

1. Wykonanie dokumentacji opisowej i fotograficznej stanu zachowania.
2. Uzupełnienie inwentaryzacji rysunkowej i pomiarowej.
3. Delikatne odkurzenie.
4. Wstępna dezynfekcja (2% roztwór Lichenicydy w etanolu).
5. Lokalne podklejenie odspojen warstwy malarskiej w miejscach zagrożonych odpadnięciem (np. 5% roztworu kazeinianu amonu z dodatkiem plastyfikującym, 2% Primal AC33, z dodatkiem środka biobójczego np. Eugenol 1%).
6. Mechaniczne usunięcie wtórnych nawarstwień.
7. Oczyszczenie powierzchni z brudu i kurzu miękkimi pędzlami oraz metodami chemicznymi po wcześniejszym wykonaniu prób (np. środki powierzchniowo-czynne, mydełka konserwatorskie, Contrad 2000, woda destylowana).
8. Wykonanie ortofotografii malowideł.
9. Utrwalenie i zabezpieczenie lica poprzez dwu - trzykrotne nałożenie powłoki ochronnej z Paraloidu B-72, 5% roztwór w ksylenie z dodatkiem acetonu i etanolu lub równoważnym rozcieńczalniku.
10. Wykonanie licowania zabezpieczającego - z 2 warstw bibuły japońskiej naklejonej na 6+8% Paraloid B+82 lub Plexisol P550.
11. Wykonanie dokumentacji fotograficznej i opisowej po zakończeniu prac.
12. Uzupełnienie ewentualnych ubytków zaprawy; wyrównanie poziomu lica (kit winylowy prod. Italstucco).
13. Nabicie płótna na krosna malarskie.
14. Uzupełnienie ewentualnych ubytków zaprawy; wyrównanie poziomu lica (kit winylowy prod. Italstucco).
15. Wyrównanie chłonności kitów 5% roztworem Paraloidu B-82 w alkoholu etylowym.
16. Scalenie kolorystyczne ubytków warstwy malarskiej z oryginałem (retusz naśladowczy) farbami akwarelowymi oraz suchymi pigmentami prod. Kremer z dyspersyjnym werniksem akrylowym Lascaux Matt i Gloss. Proporcje należy tak dobrać aby o błyszczzenie retuszy było zbliżone do oryginału. Położenie werniksu końcowego, satynowego, w celu zachowania utrzymać pierwotnego charakteru malowidła i jego nowych walorów ekspozycyjnych.
17. Aranżacja ekspozycji.
18. Wykonanie dokumentacji fotograficznej i opisowej po zakończeniu prac.

6.4. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH DLA STOLARKI OKIENNEJ

Oryginalna stolarka okienna wraz z okuciami stanowi o historycznym charakterze wnętrza oraz elewacji. Dlatego powinna być w całości zachowana i poddana konserwacji, tym bardziej, że do dzisiejszych czasów, oprócz samych polichromii nie przetrwały żadne inne autentyczne elementy z wystroju wnętrza świątyni. Wszystkie oryginalne okucia takie jak zawrotnice, klamki, uchwyty, zawiasy powinny być poddane konserwacji. Należy przywrócić kolorystykę okien z czasów funkcjonowania cerkwi określoną na podstawie badań odkrywkowych. Zaleca się aby po zakończeniu konserwacji okna zostały wyeksponowane w kontekście zachowanych polichromii.

1. Wykonanie dokumentacji fotograficznej elementów całej stolarki okiennej wraz z okuciami.
2. Demontaż klamek i zawiasów oraz pozostałych elementów okucia.
3. Usunięcie warstw wtórnych wymalowań z powierzchni okien metodami chemicznymi (np. Scansol, AGE firmy Remmers) i mechanicznymi.
4. Wykonanie niezbędnych reperacji stolarskich z zastosowaniem fleków z tego samego drewna z jakiego jest wykonany oryginał. Klejenie uzupełnień np. na klej naturalny (stolarski).
5. Gruntowanie drewna (wybór produktu warunkuje decyzja dotycząca technologii wykonania wierzchniej malatury - np. olej gruntujący 90 Aqua np. Aidol Universalgrund lub Aidol Isoliergrund firmy Remmers, nakładanie dwukrotne z międzyszlifem).
6. Uzupełnienie spoin pomiędzy elementami drewnianymi (np. Induline Schnellspachtel firmy Remmers), przeszlifowanie powierzchni uzupełnień.
7. Malowanie powierzchni - zaleca się dobranie farby o właściwościach optycznych zbliżonych do tradycyjnie używanej farby olejnej, np. dyspersyjnej alkidowa lakierobejca Flügger 98 Aqua.
8. Ponowny montaż elementów stolarki.
9. Aranżacja okien w przestrzeni ekspozycyjnej.
10. Wykonanie dokumentacji opisowej i fotograficznej z przeprowadzonych prac.